

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الشيخ الامام العالم العارف فريد عصره وشيخ دهره الشيخ شهاب الدين
 3 السهروردی قدس الله روحه ونور ضريحه :
 < مقدمة >

الحمد لله رب العالمين والسلام على عباده الذين اصطفى خصوصاً على
 6 سيدنا محمد المصطفى وآله وصحبه أجمعين .

> گوید شیخ پیشوا: دانا، آگاه، یگانه زمان و بزرگ دوران خویش،
 شیخ شهاب الدین سهروردی قدس الله روحه ونور ضريحه :

دیباجه

سپاس مر خدای را که پروردگار جهان است، و درود مر بندگان وی را - که
 ایشان را برگزید - خصوصاً مهتر ما محمد مصطفی و خاندان و یاران او، همگان .

1 بسم الله... + وبه استعین T ، للشيخ شهاب الدين المقتول ، بسم الله... P
 2 - قال... ضريحه A : هذه كلمات مرموزة للشيخ السعيد الشهيد سر الله في الارض
 شهاب الدين السهروردی وهو المعروف بـ سالف البرایا - اهلى الله درجته - وقد حاذى بها
 رسالة حتى بن يقظان للشيخ الرئيس وسماها < قصة الـ > غربة الغربة Z ، - BTRPM
 3 الحمد لله... : این مقدمه در BZ موجود نیست | رب العالمين TRM : - AP | والسلام
 TRM : وسلام AP | الذين اصطفى : - A | سيدنا... أجمعين P : محمد وآله TARM
 4 دیباجه : نیز ترجمه فارسی مقدمه در نسخه B موجود نیست ، لذا در اینجا بنقل ترجمه ای
 که دکتر محمد معین از مقدمه نسخه عربی کرده است ، میپردازیم .

اما بعد : فانّی لما رأيتُ قصّة « حىّ بن يقظان » صادفتُها مع ما فيها من عجایب الكلمات الروحانيّة والاشارات العميقة متعرّيةً من تلويحات نشير الى الطّور الأعظم الذى هو « الطامّة الكبرى » المخزونة فى الكتب الالهية،³ المستودعة فى رموز الحكماء، المخفية فى « قصّة سلامان وأبسال » التى رتبها صاحب قصّة « حىّ بن يقظان »، وهو السرّ الذى ترتّب عليه مقامات أهل تصوّف وأصحاب المكاشفات، وما أُشير اليه فى رسالة « حىّ بن يقظان »،⁶ الا فى آخر الكتاب حيث قيل : « ولربّما هاجرَ اليه أفراد من الناس » الى آخر الكلمات. فأردتُ أن أذكر منها شيئاً فى طرز قصّة سميتها أنا « قصّة الغربة

اما بعد : چون داستان « حىّ بن يقظان » را خواندم، هر چند شامل سخنان روحانى نشکفت و اشارت‌ها عمیق شکرف است، آنرا عاری یافتم از تلویحاتی که اشاره کند بطور اعظم، یعنی طامّة کبری که در نامه‌ها خداوندی مخزون است، و در رمزها حکیمان مکنون، و هم در « داستان سلامان وابسال » - که گوینده قصّه « حىّ بن يقظان » آنرا پرداخته، - پوشیده آمده است. رازی است که مقامات پیروان تصوّف و صاحبان مکاشفه بر آن استوار

۱ لما رأيت : لما سافرت و رأيت A ۱ صادفتها : نصادفتها A ۲ الكلمات TARtP : الكلام RM ۳ العميقة : العميقة A ۴ متعرّية من : معربة عن A ۵ الطامّة الكبرى : سورة ۶ (النازعات) آیة ۳۴ ۷ المخزونة RtP : المخزون TARM ۸ المستودعة RtP : المستودع TARM ۹ المغفية RtP : المغفی TARM ۱۰ أصحاب : - T ۱۱ - ۷ فى رسالة ... حيث قيل : الا فى آخر الرسالة قيل A ۱۲ ولربّما : وربّما A ۱۳ - ۷ الى آخر الكلمات : - رجوع شود بقصّة حىّ بن يقظان با ترجمه و شرح فارسى، چاپ ه. گرّین، تهران ۱۹۵۲، بند ۲۴ ص ۸۱ و ۸۲ ۱۴ منها شيئا RM : شيئا منها P شيئا AT ۱۵ طرز : طور A ۱۶ قصة P : قصته TARM ۱۷ سميتها ARTp : سميتها T اسميه RM

الغریبة . لبعض اخواننا الكرام ، وعلى الله أتوكل فيما أروم .

(۱) مبدأ القصة : لما سافرت مع أخي عاصم من ديار ما وراء النهر الى

3 بلاد المغرب ، لنصيد طایفة من طیور ساحل اللجة الخضراء ،

است ، ودر رساله « حتی بن یقظان » < نیز > بدان اشارتی نیست ، جز در

پایان کتاب ، آنجا که آمده « بود که یکی از مردمان بنزدیک وی شود » تا

6 پایان گفتار . پس بر آن شدم که اندکی از آن بشیوه داستانی بنام « قصه

غربت غریبه » برای بعض دوستان بزرگوار ، پردازم . و مرا در آنچه آهنگ

کنم بر خدای توکل است . >

9 (۱) شرح . چنین حکایت میکند موضح این عبارات و مستنبط این اشارات

که « چون سفر کردم با برادر خود عاصم ، وبعاصم قوت نظری میخواهد

که خاصه نفس است بی شرکت بدن ، دلیل بر آن که عاصم پناه بود از هر

12 مهلکی و ضلالتی ، « از ديار ما وراء النهر » یعنی عالم علوی ، « الى بلاد المغرب »

یعنی عالم هیولا که نسبت < آن > با عالم علوی لبس تاریکیست ، « تا صید

کنیم گروهی از مرغان ساحل دریا سبز » و بدین دریا عالم محسوسات خواسته

15 است ، تا علم محسوسات حاصل کنیم و کمال خویش در یابیم و ترقی کنیم از

آنجا بعقل ملکه و از عقل ملکه بعقل مستفاد .

■ أتوكل : + و به استمین AP ■ أروم : A ■ مبدأ القصة : - BZ ■ أخي عاصم :

القوة الفطرية Aa اراد القوة النظرية العاصمة عن الضلال Ra اراد القوة النظرية Pa ■

ديار ما وراء النهر : العالم العلوي AaRaPa ■ بلاد المغرب : العالم الهیولائی AaRaPa ■

من طیور ساحل اللجة (لجة B) B ~ Z : من طیولجة (کذا) A ■ من طیور : الکلمات

السكنة للنفس Ra العلوم الجزئية Pa ■ اللجة الخضراء : العالم المحسوس Aa هالم

المحسوسات Ra العقل المستفاد Pa ■ بود که ... : نفس ترجمة رسالة حتى بن یقظان .

- (٢) فوقعنا بغتةً في « القرية الظالم أهلها » أعنى مدينة قَيروان.
- (٣) فلما أحسّ قومها أنّنا قدعنا عليهم فجأةً ونحن من أولاد الشيخ المشهور بالهادى ابن الخير اليمانيّ،
- 3 (٤) أحاطوا بنا، فأخذونا مقيدّين بسلاسل وأغلال من حديد، وجبسوننا في مقعر بئرٍ لا نهاية لسمكها.

- (٢) شرح « پس بیفتادیم ناکهان بدیهی که اهل او ظالم اند، اعنى مدينة قیروان، یعنی این عالم، وبظالم عالمیان خواسته است، یعنی عالم تضادّ است، وتضادّ بی جنگ نباشد، وجنگ بی ظلم نباشد.
- (٣) شرح « پس چون از قدوم ما آگاه شدند وبدانستند که ما پسران > شیخ هادی < ابن الخير اليماني ايم، وبهادی فیضی اوّل خواسته است، وبخیر عقل کلى، که واسطه هدایت وخیر ایشانند.
- (٤) شرح « بگرفتند مارا وبیستند بسلسلها واغلال، وبزندان کردند

فوقعنا BTRPM : وقعنا A فوقت Z القرية الظالم أهلها : جميع الدنيا Aa الدنيا
 Ra الجسد Pa سورة ٤ (النساء) آية ٧٧ اعنى مدينة قیروان TRM : BAPZ
 احس (اخبر Rt) TRPM : + بنا BAZ قومها : أهلها B القوى الجسمانية Pa : فجأة :
 بغتة BZ : الشيخ المشهور بالهادى (بهادى TRPM)... اليماني TARPM : الشيخ
 الهادى... اليماني الشهور BZ : الهادى : الفيض الاول Aa العقل الفعال Pa : الهادى
 ابن الخير : اى الفيض الاول والعقل لانها واسطتان للهداية والغير الكلى Ra العقل
 الفعال والعقل الاول Ri : الغير : العقل الكلى Aa العقل الاول Pa : اليماني : لقوله عم
 « انى لأجد نفس الرحمن من قبل اليمن » Pa : احاطوا بنا : BZ : فأخذونا TRM :
 وأخذونا AP أخذونا BZ : بسلاسل واغلال : بالسلاسل والاغلال Z الشهوات والهيات
 الردية Pa : من حديد : BZ : وجبسوننا : وحشونا B : مقعر : مقعر BZ : مقعر البئر :
 العالم الظلماني Aa البدن Ra العالم العنصرى Pa : لسمكها : لسمكها Z

(۵) وكان فوق البئر المعطّلة التي عُمّرت بحضورنا قصرٌ مشيدٌ وعليها أبراجٌ عدّة .

3 (۶) فقیل لنا: لا جناح علیکم ان صعدتم القصر متجرّدين اذا اُمسیتُم، اما عند الصبح فلا بدّ من الهویّ فی غیابة الجُبّ .

6 مارا در چاهی که قعرِ آنرا نهایت نیست ، و بدین بند وزندان تن خواسته است ، و بچاه این عالم ظلمانی .

(۵) شرح « و بود بر بالاء آن چاه که بحضور < ما > آبادانش کردند ، یعنی نفوس که پیشتر از اجسام واجرام مُبدّع شدند ، « قصری مشید و بر وی بُرجهائی بسیار ، یعنی افلاک .

(۶) شرح « پس بما گفتند که باکی نباشد اگر مجرد بقصر بر آید چون شب باشد ، اما چون روز باشد لا بدّ است که دیگر بار فرو افتید از قصر بین چاه ، و بدین آن خواسته است که شب بخواب توانید بعالم علوی بر آمدن و صورّ معقولات دیدن ، از آنکه حواسّ بخواب معزول شده باشند و غلبه نکنند ، و بدین سبب تو قابل باشی . اما بروز بیداری محالست که از غلبه حواسّ نورا پرواء آن باشد ، یعنی بمرگ توان بعالم معقولات رسیدن ، و خواب

1 وکان : وکانت B فکانت Z المعطلة : - A بحضورنا : بحضورنا B قصر مشيد : النفوس Aa ای النفوس الفلکیة لانها قبل الاجسام Ra الارواح قبل الاجساد Pa عليها TRM : عليها BPZ وعليه A ابراج عدة : الافلاك RaPa ان : اذا A القصر TARPM : على القصر B الى القصر Z اُمسیتُم : ای فی النوم Aa حالة النوم ليعطل الحواس Ra اذ ملتم عن الحواس والمحسوسات Pa اما عند : وعند A عند المصبح : ای الاتّیاء Aa لا اشتغال النفس بالمحسوسات Ra الاشتغال بها Pa غیابة R-Zt : غایة Z 7 حضور : بحضور B

(۹) فَبَيْنَا نَحْنُ فِي الصُّعُودِ لَيْلًا وَفِي الْهَبُوطِ نَهَارًا، اِذْ وَاَيْنَا الْهَدَّهِدُ دَخَلَ
مِنَ الْكُوَّةِ مُسْلِمًا فِي لَيْلَةٍ قَمَرَاءَ، وَفِي مَنْقَارِهِ رَقْعَةٌ صَدْرَتْ «مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ
الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ».

6 «مارا» درخشهائی بمانی که روشن شدی از جانب راست شرقی خبر دهنده
از راه آیندگان نجد، و یفزودی مارا «ریاح اراک» شوق بر شوق. پس
مشتاق و متحنّ شدهائی، و آرزوی وطن مان بر خاستی.

9 و این همه بر رسمِ عَرَبِ گفته است، که ایشان باطلال و دِمن و بیاد و بوی
کلیها بر معشوق دلالت کنند. و بدین آن خواسته است که بخواب از عالم
ارواح - از عزلت حواس - چیزهائی روحانی و صور معقولات می توانستیم دیدن،
«و بدان آرزوی وطن مان می خاست» یعنی ما نیز از آن عالمیم.

12 (۹) شرح «پس بشب بر بالا بودیم و بروز بزیر، تا بدیدیم هدهدی که
در آمد از روزن سلام کنان در شبی روشن با مهتاب، و در منقارش رقعۀئی
«که» صادر شد از وادی ایمن.» و بدین هدهد قوّت الهام را خواهد، و بشب
روشن یعنی صافی بودیم از کدورات طبیعی و بخارات فاسد. و وادی ایمن عالم
15 علوی را خواهد، و هر کجا یمین و یمن افتد همین باشد، و یسار و اَیسر عالم
سفلی را خواهد. و بر آن رقعۀ نبشته.

1 نحن : - BZ | وفی الهبوط : والهبوط P | اذ : اذا B | الهدهد : القوی الالهامة
Ra | الالهام Pa | لیلۃ قمراء : برید الصفاء من الكدورات الطبيعية Ra | - | الواد
الایمن : العالم العلوی Aa | في البقعة المباركة من الشجرة : - BZ ، سورة ۲۸
(القصص) آية ۳۰ | 10 عالمیم : عالمیم B | 16 و بر آن رقعۀ نبشته : رجوع شود بپند ۱۲

- (١٠) وقال لنا : أنّي أحطتُ بوجه خلاصكما وجئتُكما « من سبأ نبياً يقين » وهو ذا مشروح في رقعة أبيكما .
- (١١) فلما قرأنا الرقعة فاذا فيها أنّه من الهادى أبيكما وأنّه : بسم الله الرحمن الرحيم . شوقناكم فلم تشاقوا ، ودعوناكم فلم ترحلوا ، واشرناكم فلم تفهموا .
- (١٢) وأشار في الرقعة إلىّ بأنك يا فلان ! إن اردت أن تتخلص مع أخيك ، فلا تنيا في عزم السفر ، واعتصما بحبلنا وهو جوزهر الفلك القدسيّ المستولى على فواحي الكسوف .

- (١٠) شرح « آوردم شمارا از سبا » یعنی از گمان « بخبر یقین ، ودر نامه پدرتان مشروح است . »
- (١١) شرح « پس چون نامه بخواندیم ، در آنجا بود که از پدرتان هادی بشما بنام خدای بخشاینده و بخشایشگر . آرزومندان کردیم ، آرزومند نمیشوید ؛ و بخواندیم شمارا ، رحلت نمیکنید ؛ و اشارت کردیم ، فهم نمیکنید . »
- (١٢) شرح « ودر نامه نبشته بود و اشارت کرده که ای فلان !

■ وقال لنا ... خلاصكما : BZ ■ بوجه TP : + من ARM ■ وجئتكما : جئتكما ■ جئتكم Z ■ - سورة ٢٧ (النمل) آية ٢٢ ■ وهو ذا : وها هو ذا B ■ أبيكما TBRM : أبيكم AZ ، P ■ أبيكما : أبيكم B-Z ■ شوقناكم : فشوقناكم Z ■ - ودعوناكم ... فلم تفهموا TBPZ : دعوناكم فلم تجيبوا اشرناكم فلم تفهموا RM اشرناكم فلم تفهموا دعوناكم فلم ترحلوا A ■ في الرقعة : الى الرقعة Z ■ بأنك يا فلان ان اردت : يا فلان انك اذا اردت A ■ - مع أخيك : اى مع القوة الفطرية فانها العاصمة Aa اى القوة النظرية Ra ■ فلا تنيا : فلا تنهاون B ■ واعتصما TRM : واعتصم BAPZ ■ بحبلنا : اى العلم والرياضة Ra يعنى علم الرياضة Za ■ الكسوف : الكسوفات A

(۱۳) فاذا أتيت « وادی النمل، » فانفضّ ذبلك، وقل: الحمد لله الذى أحيانى بعد ما أماتنى « واليه النشور » وأهلك أهلك.

3 (۱۴) واقتل امرأتك « أنها كانت من الغابرين » وامض حيث تؤمر فـ « ان دابر هؤلاء مقطوع مصحبين » واركب فى السفينة، وقل « بسم الله مجريها ومرسيها، » (۱۵) وشرح فى الرقعة جميع ما هو كاين فى الطريق، فتقدم الهدهد

6 < اگر > خواهی که با برادرت « یعنی قوتِ نظری که عاصم است، » خلاص یابی، در عزم سفر سُستی مکن، ودست در ریسمانِ ما زن، وآن جوزهر فلک قدسی است مستولی بر نواحی کسوف « یعنی عالم ریاضت.

9 (۱۳) شرح « پس چون بوادی مورچگان برسی » یعنی حرص، « دامن را بیفشان » یعنی از علایق، « وبگو: سپاس خدایرا عزّ وجلّ که مارا زنده کرد پس از آن که مرده بودیم، ونشر ومصیرِ ما پاوست. »

12 (۱۴) شرح « وبگش زنت را که اورا پس هانده نیست » یعنی شهوت را. « برو چنانکه فرمودیم ودر کشتی نشین، وبگو: بسم الله رفتن را وایستادن را » (۱۵) شرح « وشرح کرده بود در رقعه آنچه در راه بودن نیست. پس

۱ وادی النمل: سورة ۲۷ (النمل) آیه ۱۸ ۱۱ فانفض: فاففض B، ای من الحرص والعلايق Ra ای تجرد من العلايق Aa ۱۱- ۲ الذى أحيانى بعد ما أماتنى: الذى أحيانا بعد ما أماتنا BZ مقابله شود با سورة ۲ (البقرة) آیه ۲۴۴ و ۲۶۰ ۱۱ ۱۱ اليه النشور: سورة ۶۷ (الملك) آیه ۱۵ ۱۱ واهلك اهلك TRPZ: والعق اهلك A واهلك سوء اهلك M ای الشهوة Ra، B- ۱۱ اقل: ای اترك Aa ۱۱ كانت: BA، سورة ۲۹ (المنكيات) آیه ۳۱ ۱۱ وامض: واحضر B ۱۱ وامض حيث تؤمر: مقابله شود با سورة ۱۵ (العنكبوت) آیه ۶۵ ۱۱- ۱۱ ان دابر... مصحبين: B، سورة ۱۵ آیه ۶۶ ۱۱ واركب... مقابله شود با سورة ۱۸ (الكهف) آیه ۷۰ ۱۱ وقل بسم الله... سورة ۱۱ (هود) آیه ۴۳ ۱۱ فى الرقعة: A- ۱۱

فتقدم BT وتقدم RM فتفقد AZ فتفقد P فافتقد Rt

وصارت الشمس فوق رؤوسنا اذ وصلنا الى طرف الظل. فركبنا السفينة وهي تجري بنا « في موج كالجبال » ونحن نروم الصعود على جبل طور سينا، حتى نرور صومعة أينا.

3

(۱۶) وحال يَينِي وَيَين وَلَدِي « الموج فكان من المُفرّقين. »

هدهد پیش رفت « یعنی الهام » و آفتاب بالاء سرِ ما شد « یعنی عمر بتنگی رسید، صورت مبدّل شد » < چون > بکنار سایه رسیدیم « یعنی هیولا نیز خواست از صورت منفک شدن. و دلیل بر آن که < از > شمس وظلّ هیولا و صورت خواهد، قوله عزّ وجلّ « ألم ترّ الى ربّك كيف مدّ الظلّ ولو شاء لجعله ساكنًا، ثم جعلنا الشمس عليه دليلاً » یعنی اگر آفتاب دلیل نبودی - یعنی صورت که بفعل است، - این سایه را - یعنی هیولا - اعتبار وجودی نبودی، یعنی امریست عدمی. « پس بنشستیم در کشتی و می خواستیم که بطور سينا رویم تا زیارت صومعه پدر کنیم. »

12

(۱۶) شرح « پس موج حجاب شد میان من و پدر، یعنی روح حیوانی،

« < واو > غرقه شد. »

۱ الشمس فوق رؤوسنا : ای قرب الموت Ra | اذ وصلنا الى طرف الظل : ای مفارقة الهيولى هن الصورة عندهم ای عند النفوس الجزية المجردة Aa ای وقت الفصال الهيولى من الصورة، والدليل على ان الشمس والظل هما الهيولى والصورة قوله « ألم تر... » وألخ (رجوع بترجمة فارسی شود) Ra | ۲ كالجبال : كالظل Z، سورة ۱۱ (هود) آية ۴۴ | ۳ نرور : نروم Z | ۴ ولدی : ای الروح الحيوانی RaZa | سورة ۱۱ (هود) آية ۴۵ | ۷ هیولا : و هیولا B | ۸-۹ سورة ۲۵ (الفرقان) آية ۴۷

(١٧) وَعَرَفْتُ أَنَّ قَوْمِي «مَوْعِدُهُمُ الصَّبْحَ أَلَيْسَ الصَّبْحُ بِقَرِيبٍ؟»

(١٨) وعلمتُ أنَّ « القرية التي كانت تعمل الخبائث » يجعلُ « عاليها

3 سافَلْهَا، ويمطر «عليها حجارة من سجيل منضود».

(١٩) فلما وصلنا الى موضع يتلاطم فيه الأمواج ويتدحرج المياه،

أَخَذْتُ ظَمْرِي الَّتِي أَرْضَعْتَنِي وَأَلْقَيْتُهَا فِي الْيَمِّ .

6 (۱۷) شرح «وېدانستم که صبح نږدیک ماست» یعنی «اتصال» ففوس

جزئی و کلی .

(۱۸) شرح «و بدانستم که دیبى که درو پلیدیها مى کنند، زیر وزبر

9 خواهد شد، یعنی عالم صغری، «وبارید نیست بر وی بارانی از سنگ و گل» یعنی

بیماریا و وباها و پلیدیہاء قواء مذموم می خواہد، چون کبر و بخل > حسد.

(۱۹) شرح 'پس چون برسیدیم بجایگاهی که > در آن < امواج تلاطم

12 می زد و آبها منقلب می شد، دایه خویش را بگرفتم و در آب انداختم « یعنی

چون بجایگاهی رسیدم که امزجه مضطرب شد، روح طبعی را غرقه کردم،

یعنی از آن نیز بگذشتم.

١ مودهم TARPM : عندهم BZ سورة ١١ (هود) آية ٨٣ الصبح : الاتصال
Aa اى اتصال النفوس الجزية بالنفس الكلية RaZa ٢ القرية T-Rt : قريته RM ،
المراد منها العالم الصغرى RaZa سورة ٢١ (الانبياء) آية ٧٤ تعمل الغبائت : اى
الشهوات الجرمائية Aa ٣ حجارة من سجيل : سورة ١١ (هود) آية ٨٤ ، اى امراض
النفوس مثل البخل والحسد وغيرها Aa اى انواع الغبائت والامراض والملكات المذمومة
Ra اى الكبر والعقد والحسد والبخل والعجب وغيرها Za ٤ فيه TP : -B-Z
٥ أخذت : فأخذت BZ وألقيتها فى اليم : اى الروح الطبيعية Ra الروح الطبيعى Aa
مقابلته شود يا سورة ٢٨ (القصص) آية ٦ ٥ و ٥ وبدانستم : وبدانستم B

- (٢٠) وكُنَّا نسير في جارية « ذات ألواح ودسر ». فخرقنا السفينة خيفة ملك وراءنا « يأخذ كل سفينة غضبا ».
- (٢١) والفلك المشحون قد مر بنا على جزيرة ياجوج وماجوج الى ³ الجانب الأيسر من الجودي.
- (٢٢) وكان معي من الجن من يعمل بين يدي ، وفي حكمي عين القطر . فقلت للجن « انفخوا فيه حتى صار مثل النار » فجعلت سدا حتى ⁶ انفصلت عنهم .

- (٢٠) شرح « ومي رقيم بكشتي با تختها ولينها ومسارها » يعني هنوز با بدن بوديم ، « پس كشتي را بنديديم از بيم پادشاهي كه وراء ما بود واز هر كشتي باج مي ستد بغضب » يعني ملك الموت .
- (٢١) شرح « پس اين كشتي ما برسيد بگو . ياجوج وماجوج » يعني درين حالت انديشهء فاسد وحب دنیا در خيال من مي گشت . ¹²
- (٢٢) شرح « ودر آن وقت پيش من بودند پربان » يعني قوت خيال

أ : في : الى A سورة ٥٤ (القمر) آية ١٣ | فخرقنا (RAPZ : وخرقنا TRM) السفينة : مقابلة شود با سورة ١٨ (الكهف) آية ٧٠ | ملك : اي ملك الموت AaRa وراءنا TRMZ : - BAP سورة ١٨ آية ٧٨ | والفلك المشحون : رجوع شود بسورة ٢٦ (الشعراء) آية ١١٩ | ياجوج وماجوج : سورة ١٨ آية ٩٣ ، النعيلات الفاسدة Aa : - B الى الجانب الايسر من الجودي : - B | الجانب الايسر : هذا العالم Ra العالم العقلاني (كذا : ظ « الهيولاني ») Aa | الجودي : سورة ١١ (هود) آية ٤٦ | وكان معي من الجن من يعمل TRPMZ : ومن الجن من يعمل B وكان معي من يعمل من الجن ومن يعمل Aa | الجن : اي قوة النعيل والفكر Ra : - B | عين القطر : اي عين الحكمة Ra القوة الفطرية Aa | سورة ١٨ آية ٩٥ | فجعلت سدا : مقابلة شود با سورة ١٨ آية ٩٤ | انفصلت عنهم : اي عن الارآء المختلفة والنعيلات الفاسدة Ra ، + وعلمت ان قومي عندهم الصبح Z

- (۲۳) و تحقّق « وعدُ رَبِّی حَقًّا. »
- (۲۴) ورأیتُ فی الطريق جماجمَ عادٍ و ثمودَ، و طُفْتُ فی تلك الدیار
- 3 « وهی خاویة علی عروشها »
- (۲۵) وأخذتُ الثقلین مع الافلاك و جعلتُها مع الجنّ فی قارورةٍ صنعتُها
- أنا مستدیرةٌ وعلیها خطوطٌ کأنّها دوایر.
-
- 6 و فکر، « ودر حکم من بود چشمهٔ مسِ روان » یعنی حکمت. « پس بفرمودم
- پریان را » یعنی قوارا « تا بدمیدند در آن مس که آتش شد. پس از آن
- سدّی بیستم میان من و یاجوج و ماجوج » یعنی اندیشه‌ها فاسد.
- 9 (۲۳) شرح « حقیقت شد مرا وعدِ پروردگارِ من. »
- (۲۴) شرح « و بدیدم در راه کَلّاهِ سِرِ عاد و ثمود تهی پوسیده بر تختِها؛
- ایشان » و بدین مذمت دنیا خواسته است.
- 12 (۲۵) شرح « و بگرفتم ثقلین را با افلاك » یعنی نفس اماره و لوّاه را با
- بواعث و نزغات ایشان، و شاید که حمل بر وهم و خیال کنی، « و در قارورهٔ منی
- گذاشتم که من ساخته ام » یعنی دماغ که معدن روح نفسانی است و نشوءش
- 15 از من است، « و در آنجا خطوطهاست » یعنی عروق و تجویفات و آن بدوایر ماند.

1 سورة ۱۸ (الکف) آیه ۶۸ || رأیت... و ثمود : A || عاد و ثمود : ای مذمت
 الدنيا Ra || و طفت فی تلك الدیار : B || سورة ۱۸ (الکف) آیه ۴۰ || الثقلین :
 النفس الامارة Aa ای النفوس الامارة واللّوامة مع بواعثها، و یجوز حملہ علی الوهم
 والخیال Ra || الافلاك T-Z : الاملاك A مقابله شود با بند ۲۸ || قارورة : الدماغ فانه
 معدن روح الانسان Aa || ۴- صنعتها أنا TARPM : أنا صنعتها BZ || ۵ وعلیها خطوط :
 ای تجویفات الدماغ Aa ای العروق والتجویفات Ra || 1۴ گذاشتم : کردم B

- (٢٦) فقطعتُ الانهار من كبد السماء .
 (٢٧) فلما انقطع الماء عن الرحي، انهدم البناء، فتخلص الهواء الى الهواء .
 (٢٨) وألقيتُ فلك الافلاك على السماوات حتّى طحن الشمس والقمر ³
 والكواكب .

(٢٩) فتخلصتُ من أربعة عشر تابوتًا وعشرة قبور عنها ينبعث ظلُّ الله ،

- (٢٦) شرح « پس بیریدم جویهارا از جگر آسمان » یعنی قواء محرّكه ⁶
 که در دماغ است بواسطه عروق وغشا وعضلات، وبآسمان سررا میخواهد .
 (٢٧) شرح « پس چون آب آسیاب بریده شد، آسیاب ویران شد،
 وگوهر بگوهر رسید واثیر شد » یعنی از روح نفسانی نیز بگذشتم . ⁹
 (٢٨) شرح « وینداختم فلك الافلاك بر آسمانها، تا آس کرد آفتاب
 وماء وديگر کواکبرا » یعنی نفس اماره را تا روح طبیعی و نفسانی را وقواء
 دیگر یکرنگ کرد، واورا قواء خاصّ خویش بماند چون علمی ونظری . ¹²
 (٢٩) شرح « پس برستم از چهارده تابوت » یعنی چهارده قوّت « واز

١ فقطعت : وتقطعت Z الانهار : القوة المتحركة (كذا) Aa ای القوة الحركة
 التي فی الدماغ واسطة العروق والفشاء والمضلات Ra كبد السماء : الرأس AaRa
 ٢ فلما انقطع الماء عن الرحي : ای تجاوزتُ عن الروح النفساني Ra فتخلص الهواء
 الى الهواء TAP : وتخلص الهوى الى الهواء RM تخلصت الهوى الى الهوى B وتخلصت
 الهواء Z ٣-٤ حتّى طحن... والكواكب B-Z A- الشمس والقمر والكواكب :
 یعنی النفوس الامارة والروح الطبيعي والنفساني وقوى اخرى حتى بقى لى قوى خاصة مثل
 العلم والنظر Ra ٥ فتخلصت... ظل الله B-Z A- : تابوتا PZ : تابوت BTRM ،
 القوة الجاذبة والماسكة والهاضمة والدافعة والغاذية والموّدة والممّورة والنامية والغضبية
 والشهوانية والاخلاط (والاصول Ra) الاربعة AaRa ٦ وعشرة قبور : یعنی العوالم الظاهرة
 والباطنة Ra ٧ ينبعث P ينبعث TZ معنه R معنه M فبعثه B ٨ واثیر : واثیر B ٩ على :
 شاید «على»

حَتَّى يَقْبِضُنِي إِلَى الْقُدُسِ « قَبْضًا يَسِيرًا » بَعْدَ أَنْ جَعَلَ « الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا ».
(۳۰) وَلَقِيتُ سَبِيلَ اللَّهِ، فَفُتِنْتُ « أَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا ».
3 (۳۱) وَأُخْتِي وَأَهْلِي قَدْ أَخَذَتْهَا « غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ » بَيَاتًا، فَبَاتَتْ
فِي قُطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ مُظْلَمًا، وَبِهَا حُمَّى وَكَابُوسٌ يَتَطَرَّقُ إِلَى صَرْعٍ شَدِيدٍ.

ده کور « یعنی حواسّ ظاهری و باطنی. و این چهارده قوّت را بر بسپار حمل
6 توان کرد، چون جاذبه و ماسکه و دافعه و غاذیه و مولده و مصوّره و نامیه
و غضبی و شهوانی و چهار خلط. و ده حسّ که پنج در ظاهر و پنج در باطن،
« که ازو بر انگیزند بسایه خدا تا منقبض شود با قدس قبض آسانی. »
9 (۳۰) شرح « پس بدیدم راه خدا و در یافتم که اینست راه راست. »
(۳۱) شرح « و بگرفتم خواهر خویش را و پیوشانیدم درو پوششی از عذاب
خدا. پس بماند در پاره‌ئی از شب و در تبی و کابوسی که راه می برد بصرعی
12 سخت » یعنی هیولاء اجسام عالم، که بماند در عالم تیره قابل انفکاک صورت
که بتب و کابوس منسوب کرد - یعنی مقدار آن مدت که منفک نشده باشد، -
یعنی از هیولاء این عالم نیز بگذشتم. »

۱ يقبضني TRPM : ينقبض BRT يقبض A قبض Z | سورة ۲۵ (الفرقان) آية ۴۸ |
بعد آن... دلیلا T-Z : B | سورة ۲۵ (الفرقان) آية ۴۷ | ۲ ولقيت P
والقيت Z) سبيل الله BPZ : - TARM | ففتنت BZ : فتفتنت AP وفتفتنت TRM فمرفت
Rt | ان هذا صراطي مستقيما TRPM (سورة ۶، الانعام، آية ۱۵۴) : هذا صراط مستقيم
BZ | ۳ واختي وأهلي (وأهلي : - TAM) قد أخذتها غاشية TARPM : فأخذت اختي
وأخذتها B فأخذتني اختي وألبستني Z | اختي : هيولى الاجسام Aa | سورة ۱۲ (يوسف)
آية ۱۰۷ | بياتا : - B | ۴ مظلمًا : المظلم Z ، - P | وبها BAPZ : وبى TRM |
۵ كور : كوره B | 11 وكابوسي : كه كابوسي B

(۳۲) ورأيتُ سراجًا فيه دهنٌ وينبجس منه نور يتشتر في أقطار البيت، ويشتمل مشكاتها ويشعل سُكَّانها من اشراق نور الشمس عليهم.

(۳۳) فجعلتُ السراج في فم تَتَّين ساكنٍ في برج دولاب تحته بحر³ قلزم وفوقه كواكب ما عرف مطارح أشعتها إلا بارئها «والراسخون في العلم».

(۳۲) شرح «پس بدیدم چراغی که ازو نوری تافت، وبر می افروخت سَکَن خانه از اشراق او» یعنی عقل فعال (۱) که مدبّر این عالم است، وفَعَال⁶ بدان گویند که ازو افعالهای بسیار زاید بخلاف عقول فلکی که از ایشان جز يك فعل نژاید. وآن روغن که ازو می زاد یعنی قوّة قوام اجسام جسدی که مملکتست.⁹

(۳۳) شرح «پس بنهادم چراغ را در دهان ازدهائی ساکن در برج دولاب که زیر قدم او دریاء قلزم است وبلای او ستارگان که پرتو شعاع ایشان نداند الاّ مُبدِع ایشان وراسخان در علم.» معنی آنست که عقل فعّال را¹² که مدبّر این عالم است، هم بعناصر این عالم رها کردم؛ ودلیل بر آن، <آن است> که «ساکن» گفته است؛ وعناصر این عالم اگر چه دایر اند،

۱ سراجا : العقل الفعال (۱) Aa Ra | فيه دهن : — BA | دهن : قوة قوام الاجساد Ra |
وينبجس TRPMZ : ينبجس B يتبجس A | يتشتر RMZ : وينشتر TP ينشتر B منتشر A
يشرق Rt | ويشتمل (وبشعل P) مشكاتها PZ : — BTARM | وبشعل سكانها : — P | وبشعل
TBZ : ويشتمل RM ولبشتمل A | من : في P | في فم تتين : مقابلة خود پند ۱۲ |
برج دولاب : اى الفلك Ra | قلزم : محيط B | ما عرف مطارح اشعتها TRPM : ما
عرف مطارح اشعتها A | ما يحفظ مطارح اشعتها Z | مطارح اشعتها لا يعلم B | سورة ۳
(آل عمران) آية ۵ (وما يعلم تأويله الا الله والراسخون في العلم ۱۰۰) | بنى عقل فعال :
این وجه تعبیر مشکوک است، رجوع شود بقدمۀ فرانسه | افعالهای : احوالهای B |
۳ نژاید : بژاید B

(۳۴) ورأيت الأسد والثور قد غابا، والقوس والسرطان قد طويا في طي
تدوار الافلاك، وبقي الميزان مستويا اذا طلع النجم اليماني من وراء غيوم
3 رقيقة متألّفة مما نسجته عناكب زوايا العالم العنصري في عالم الكون والفساد.

شکل دوران ندارند. ویرج دولاب آسمان خواسته است، یعنی دولاب
گردنده باشد و آسمان گردانست. و آنچه میگوید «بزمش دریا قلم است»
6 یعنی آب فرود آسمانهاست، و «بلاء او ستارگان» خود معلوم است؛ یعنی
ازین عالم و از عقل فعال نیز بگذشتیم و بفلك و اجرام او رسیدیم.

(۳۴) شرح «پس بدیدم اسد و نوررا که غایب شده بودند» و اگر چه
9 این شیر و گاو نام برو جدا ماند. و آن خواسته است که بعالم مفردات
برسیدم، که در عالم مفردات از روی يك طبعی جنگ نباشد، چنانکه هیان
گاو و شیر. و کمان و خرچنگ نوردیده بودند در نور فلك، یعنی هیچ
12 کثری نماند، که این دو استعارت اند از کثری. «و بماند ترازو راست،
> آنگاه < که طلوع کرد ستاره یمانی» و بدین نفس کَل خواسته است؛
آنکه میگوید «ورای پردها» یعنی بیرون از شکل، و آن عقل و نفس اند.

1 الاسد : ای الغضب Ra الثور : ای الشهوة Ra الاسد والثور : ای العالم الذي
ليس فيه طبائع مختلفة بل كان كله <من> مفردات لا منازعة فيها Aa قد طويا : ای لم
يبق شيء <غير> مستقيم، لان القوس والسرطان فيهما اعوجاج Aa طي : — B تدوار
BTRtPZ : تدوير RM تدور A الافلاك : الفلك B اذا AP : اذا T—Z النجم
اليماني (سجل Canopus) : ای النفس الكلية AaRa — غيوم رقيقة : ای الانلاك
AaRa 3 ما نسجته... العالم العنصري : ای وان كانت الافلاك مبدعة لكنها قابلة للفناء
والهلاك كالعنصریات Ra 7 و از عقل فعال نیز بگذشتیم : در باره این وجه تعبیر مشکوک
رجوع بمقدمه فرانسه شود 11 و خرچنگ : و خرچنگ را B

(۳۵) وكان معنا غَنَمٌ ، فتركناها في الصحراء ، فأهلكتها الزلازل ووقعت فيها نارٌ صاعقة .

- (۳۶) ولَمَّا انقطعت المسافة وانقرض الطريق « وفارَ التَّنُورُ » من 3 الشكل المخروط ، فرأيتُ الاجرام العلویّة ؛ اتّصلتُ بها وسمعتُ نغماتها ودستاناتها ، وتعلّمتُ انشادها ، وأصواتها تفرع سمعی كأنّها صوتُ سلسلة تُجرّ على صخرةٍ صماء ، فتكاد تنقطع أوتاری وتنفصل مفاصلی من لذة ما أنال . 6 ولا يزال الأمر يتكرّر علیّ حتّى انقشع الغمام وتخرّقت المشیمة .

وآن پردها « تنیده » > عنكبوت‌ها کوشه‌ها عالم عنصری باشند در عالم کون وفساد < 9

(۳۵) > وبا ما گوسپندی بود ، اورا در بیابان رها کردیم ، پس زمین لرزه‌ها وی را هلاک کرد وآتش صاعقه در او افتاد .<

- (۳۶) > وچون مسافت بریده شد وراه پایان رسید و« بجوشید 12 آب تنور » از شکل مخروط ، پس جرم‌ها علوی را بدیدم ، بدانها پیوستم

1 غنم RMZ : ای الخوف Ra غنم TA هم P فاهلكتها APZ : فاهلكتها TRM
2 ووقعت : وواقعت Z 3 ولما TRPM : فلما AZ انقطعت : تقطعت Z وانقرض ARIPZ : وانتهى RM وفار التنور : وخرجت الاوهام Aa ، سورة ۱۱ (هود) آية ۴۲ وسورة ۲۳ (المؤمنون) آية ۲۷ 4 الشكل المخروط : ای القلب AaRa فرأيت : فرأينا P الاجرام : اجرام Z 5 وتعلمت (منها P) انشادها : -A انشادها RPM : انشادها T السابها Z تفرع APZ : فرعت RM فرع T 6 تنقطع APZ : تقطع TRM وتنفصل : وتنصدم P 7 على : -A حتى : الى ان A انقشع... المشیمة (الشیة T) T-Z : انقشع الغیم وتخرقت المشیمة Rt ای ارتفع الحجاب Ra 8 بندهای ۳۵ تا ۴۰ از متن نسخه ترجمه فارسی ساقط است ، و ترجمه آنها از دکتر محمد معین میباشد 9-12 و بجوشید آب تنور : تفسیر ابو الفتح رازی چاپ اول تهران ۱۳۱۳ ج ۳ ص ۶۲

(۳۷) وخرجت من المغارات والكهوف حتّى تقضيت من الحجرات متوجّهاً الى عين الحيوة. فرأيت الصخرة العظيمة على قلة جبل كالطود العظيم. فسألت 3 عن الحيتان المجتمعة فى عين الحيوة المتنّمة المتلذّذة بظلّ الشاهق العظيم: ان هذا الطود ما هو؟ وما هذه الصخرة العظيمة؟

(۳۸) فاتخذ واحد من الحيتان سبيله فى البحر سرّياً. فقال « ذلك ما

6 ونفمه ها ودستانها آنا بشنودم، وخواندن آن آهنگها بيا موختم، وآواها آنا چنان در گوشم اثر ميکرد که کوبى آوا زنجيرى است که بر سنگ خاره کشند. پس نزديك آمد که از لذت آنچه بدو رسیده بودم، رگها 9 وپى ها من از هم فرو گسلد ومفصل ها من جدا کردد. وحال برين هنوال بود تا ابر پراکنده شد ومشيمه پاره گشت. <

(۳۷) > پس از سُمج ها وغارها بيرون شدم، واز حجره ها فرود آمدم 12 وروى بسوى چشمه زندگاني داشتم. پس سنگى بزرگ همچون پشته ئى سترگ بر ستيغ کوه ديدم. آنکاه از ماهياني که در چشمه زندگاني کرد آمده واز سايه آن پشته بزرگ متنعم وبهرمند بودند، پرسيدم: اين پشته 15 چيست؟ واين سنگ بزرگ چه؟ <

(۳۸) > پس يکى از ماهيان از گذرگامى راه خویش در دريا پيش

۱ والكهوف حتى تقضيت RtmZ : والعوت قد نفى TRP والحدود وتفضيت A
الحجرات RM : الخراب TAP الغبارات Z : العيتان : اى النفوس الجرية التى وصلت
بستقرها Ra : البجتمة : التى جمت Z : عين + ماء Z : المتنمة المتلذذة : متنمة متلذذة
Z : الشاهق العظيم TRPM : الشاهق A شاق عظيم من هذه الصخرة والجبل Z : ان :
فسألت ان A : العظيمة : - A : فاتخذ : واتخذ Z : سبيله فى البحر PZ : فى البحر
سبيله TRM : فى البحر : فى اليم A : فى العلم Ra

- كُنْتُ تَبْنِي ، وَهَذَا الْجَبَلُ هُوَ طُورُ سِينَاءَ ، وَالصَّخْرَةُ صُومَعَةُ أَبِيكَ . « فَقُلْتُ
« وَمَا هَؤُلَاءِ الْحَيْتَانِ ؟ » فَقَالَ أَشْبَاهُكَ ، أَنْتُمْ بَنُو أَبِي وَاحِدٍ ، وَقَعَ لَهُمْ شَبِيهُ
وَاقِعَتِكَ ، فَهَمَّ اخْوَانُكَ .³
- (۳۹) فَلَمَّا سَمِعْتُ وَحَقَّقْتُ ، عَانَقْتُهُمْ ؛ فَفَرَحْتُ بِهِمْ وَفَرَحُوا بِي ؛ وَصَعَدْتُ
الْجَبَلَ ، وَرَأَيْتُ أَبَانَا شَيْخًا كَبِيرًا تَكَادُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ تَنْشَقُّ مِنْ تَجَلَّى نُورِهِ .
فَبَقِيتُ بَاهِتًا مَتَحَيِّرًا مِنْهُ ، وَمَشَيْتُ إِلَيْهِ ، فَلَمَّ عَلَيَّ ، فَسَجَدْتُ لَهُ وَكَدْتُ⁶
أُنْمِيقُ فِي نُورِهِ السَّاطِعِ .

- كُفِرْتُ . آنكاه گفت : « این است آنچه میخواستی ، واین کوه همان طور
سیناست ، وآن سنگ بزرگ سخت صومعه پدرتست . » پس پرسیدم : « این⁹
ماهیان کیانند ؟ » پس گفت : « همانندان تو اند . شما پسران یک پدرید ،
وآنان را واقعه‌ئی مانند واقعه تو افتاده است . پس ایشان برادران تو اند . » <
(۳۹) > پس چون این بشنودم و تصدیق کردم ، دست بگردن ایشان¹²
در آوردم ، و بدانان شاد شدم ، وایشان نیز از دیدن من شاد شدند . ویکوه
بر شدم و پدرمان را دیدم ، پیری بزرگ که نزدیک آمد آسمانها وزمینها
از تابش نور وی شکافته شوند . پس در روی او خیره و سرگشته ماندم ، و بسوی¹⁵

§ وهذا : وهذه Z هو TRPM : AZ- | طور سيناء : اى فلك الافلاك AaRa | أليك :
العقل الكلى AaRa مقابله شود با حاشیه بند ۳ ص ۲۷۷ س ۳ (الهادی = العقل الفعال) | § وما
TPZ : ما ARM | هؤلا : هذه A | § وحقت TPZ : وتعقت ARM | هانقتم ARPM
هانقتم T معانقتم Z | بهم : - Z | وصعدنا A وصعدنا RtZ | § أبانا
شيخا كبيرا : النفس الكلية Ra | والارض TARM : والارضون P ، - Z | § باهتا T-Z :
مبهوتا Rt | منه RPM : منه ومنى A منه ومن معه Z | ومشتت اليه TRP : - AZ |
¶ فى : من A

(٤٠) فبكيتُ زماناً وشكوتُ عنده من حبس قيروان. قال لي « نِعْمًا !
تخلّصتَ، إلّا أنّك لا بدّ راجع الى الحبس الغربيّ، وإنّ القيد بعد ما خلعتَه
3 تأمّا. » فلمّا سمعتُ كلامه، طار عقلي وتأوّهتُ صارخاً صَراخَ المُشرف على
الهلاك، وتضرّعتُ اليه.

(٤١) فقال « أمّا العود فضروريّ الآن، ولكنّي أبشرك بشيءين : أحدهما
6 أنّك اذا رجعتَ الى الحبس، يمكنك المجيء الينا والصعود الى جنتنا هيناً
أو شدم. پس مرا سلام داد، اورا سجده کردم و نزدیک بود که در فروغ
تابناک وی بسوزم. <

(٤٠) > پس زمانی بگریستم، و نزد او از زندان قیروان شکایت کردم.
مرا گفت « نیکو رستی، امّا ناگزیر بزندان غربی باز خواهی گشت، و هنوز
همه بندرا از خود بر نیفکنده‌ئی. » پس چون گفتار او بشنودم، هوش از
12 سرم بشد، و آه و ناله بر آوردم همچون ناله کسیکه نزدیک بمرگست، و نزد او
زاری کردم. <

(٤١) شرح « گفت : این بار تورا باز گشتن بدنیا ضرورست، ولكن
15 > تورا < بشارت می دهم بدو چیز : یکی آنکه چون اکنون بزندان باز

1- قال لی... وتضرعتُ اليه : - A 1- نعمّا تخلّصت (قد تخلّصت P) إلّا أنّك لا
بد راجع الى TRMZ : نعم ما تخلّصت بعد لأنك راجع الى Rt 1- الغربي TRM :
الغربي PZ 2- بعد ما خلعتَه تأمّا : ای جئت بسبب الفكر والالهام وفيك بقية التعلق
Ra جئت بالفكر والالهام وأنت بعد في قيد العیوة وما متّ Aa 1- كلامه Z : -TRPM
2- ولكنّی TAZ : ولكن RPM 1- احدهما T-Z : الاول P 1- الى الحبس : - A
يمكنك TRMZ : امكنك P نملك A 1- الى جنتنا TARM : الى جناتنا P الينا A 1- هينا
ARMP : هتا B، - P

متى ما شئت. والثاني أنّك تتخلّص في الأخير الى جنابنا تاركًا للبلاد الغريبة بأسرها مطلقًا.

(٤٢) ففرحت بما قال. ثمّ قال لي «اعلم أنّ هذا جبل طور سيناء. 3 وفوق هذا جبل طور سينين مسكن والدي وجدك، وما أنا بالاضافة اليه إلا مثلك بالاضافة اليّ.

(٤٣) ولنا أجداد آخرون حتّى ينتهى النسب الى الملك 6

کردی، ممکن است که دیگر بار بما باز رسی و بیهشت ها باز کردی. دوّم آنکه بآخر باز کردی و خلاص یابی، و آن شهرها غریب را جمله رها کنی. « (٤٢) شرح «فرحناك» گشتم بدانکه گفت. پس دیگر بار گفت: 9 این کوه طور سیناست « یعنی عالم من، «وبالاء من این مسکن پدر > من < وجدّ تست « یعنی عقل کلّ و فیض. و این پدر نه زناشویی است چنانکه جهال گویند، که ایشان را قوّت شهوانی نیست، بلکه قابل ترکیب 12 و تحلیل نیستند. پس گفت « من نیستم باضافت با او جز چون تو باضافت با من « یعنی هر دو تقسیم فرق همانست، که تو جزوی و من حاوی تو.

(٤٣) شرح «وگفت: مارا اجداد دیگر هستند تا نسب بملکی رسد 15

■ متى ما Z : متى TARMP ما B ■ انك : الى انك T ■ تتخلص BAZ : متخلص TRMP ■ تاركا BARtPZ : تارك TRM ■ للبلاد الغريبة BAZ : البلاد الغريبة TRMP بلاد الغربة Rt ■ وفوق هذا : وفوقه P ■ جبل طور سينين T-Z : B- ■ مسكن والدي وجدك : اى العالم العلوى Aa ■ الوالد : العقل الكلى (i) AaRa ■ الجد : الفرض الاول Aa ■ وجدك BTAPZ : وجد مل (i) RM ■ الیه T-Z : اليك B ■ مثلك بالاضافة B-Z : مثلك فالاضافة A ■ آخرون B-Z : اخر P ■ حتّى B-Z : الى ان RtP

الذى هو الجد الاعظم الذى لا جد له ولا أب. وكلنا عبيده، به نستضىء ومنه نقتبس، وله البهاء الاعظم وله الجلال الأرفع والنور الأقهر، وهو فوق الفوق 3 ونور النور وفوق النور أزلاً وأبداً، وهو المتجلى لكل شيء، وكل شيء هالك إلا وجهه.

(٤٤) فأنا فى هذه القصة، اذ تغيّر الحال على وسقطت من الهواء فى 6 الهاوية بين قوم ليسوا بمؤمنين محبوساً فى ديار المغرب. وبقي معى من اللذة ما لا أطيع أن أشرحه. فاتحبت وابتهلت وتحسرت على المفارقة. وكانت تلك الراحة أحلاماً زائلة على سرعة.

9 كه جد بزركتر اوست، واين بزركى را با بزركى او عظمى ومقدارى نباشد، «واوراست بزركوارى بلند، وبلاء بالاست، وفور نور است، وهر چيز قابل آفت وفناست الا ذات پاك او.»

12 (٤٤) > پس من درين داستان بودم كه حال من بگريد، واز هوا اندر مفاكى، ميان گروهى ناگرونده بيوفتادم ودر ديار مغرب زندانى بماندم.

الذى هو الجد الاعظم B-Z : A- : الذى لا جد له... وله البهاء الاعظم
B-Z : T- : لا جد له ولا أب TRMZ : لا أب له ولا جد AP : به : وبه A
ومنه : وبه A : وله الجلال BZ : والجلال TARPM : والنور الاقهر Z : B-M- :
ونور النور... لكل شيء B- : وفوق النور Rt : T-Z : أزلاً وأبداً Z : T-M- :
8- سورة ٢٨ (الفصل) آية ٨٨ : القصة : اللذة P : الحال : محال T : وسقطت :
فسقطت A : 8- فى الهاوية ARMZ : الى الهاوية BP (ازينجا تا پايان داستان، از
اصل ساقط است) : قوم TRPM : اقوام AZ : محبوسا : محبوسين Z : المغرب : مغرب
T : 7- وبقي معى من اللذة Z : ومعى من اللذة A : وبقي من اللذة معى TRM : وبقي
من اللذة P : المفارقة T-M : مفارقتة Z : 7- وكانت (فكات P) تلك TRPM :
وتلك A : وكان تلك Z : 8- أحلاما TRPM : أحلام A : أضفان أحلام Z : سرعة : السرعة TA

- (۴۵) نَجَّانَا اللَّهُ مِنْ أَسْرِ الطَّبِيعَةِ وَقَيْدِ الْهَيُولَى ! « وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سُبْرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا، وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ » « وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ » والصلوة على نبيه وآله اجمعين .
 3 تَمَّتْ قِصَّةُ الْغُرْبَةِ الْغَرِيبَةِ

- ومرا چندان لذت بماند که یاراء توصیف آن ندارم . پس بانگ بر آوردم
 6 وزاری کردم و بر جدایی دروغ خوردم . و این راحت خوابی خوش بود که
 زود بگذشت . <

- (۴۵) < خدای مارا از اسارت طبیعت و بند هیولی رها سازد ! > و بگو
 9 سپاس مر خدارا ، زود بنماید شمارا آیات خود را . پس بشناسید آنرا ،
 و نیست پروردگار تو بی خبر از آنچه میکنید . « بگو سپاس مر خداراست ،
 بلکه بیشتر ایشان نمیدانند . » و درود بر پیامبر او و خاندان وی ، همگان . <
 12 داستان غربت غریبه بانجام رسید

1 نجانا T-M : انجانا Z | أسر : اسرار Z | 2-2 سورة ۲۷ (النمل) آية ۱۶۵
 2-2 سورة ۳۱ (لقمان) آية ۲۴ | 3 والصلوة... اجمعين RM : - A ، الحمد لله رب
 العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد سيد المرسلين < وآله > اجمعين T تمت
 الغربة الغریبة من كلام الشيخ الحكيم الالهی شهاب الدين المقتول بعون الله وحسن تيسيره P
 تمت الكلمات الرموزة ، وفقنا الله لتشريع عضلات معضلاتها وتنقيح مستكشفات اعضال
 مشكلاتها حسب اقتضاء مقامات العلوم على ما هي في نفس الامر ، وأوصلنا الى أقصى
 درجات غايات الكمال بمحمد وآله خير آل صلوات الله عليهم من الله ذي الجلال
 والافضال Z | 10-10 و بگو سپاس... آنچه میکنید : تفسير ابو الفتوح دازی ، چاپ اول
 ج ۴ ص ۱۷۵ | 10-11 بگو سپاس... نمیدانند : تفسير ابو الفتوح دازی ، ج ۴ ص ۲۷۴